

Oponentský posudek na rigorózní práci

Mgr. Zuzany Kurečkové na téma

„Komerční sexuální zneužívání dětí“

I. Rigorozantka předložila poměrně rozsáhlou rigorózní práci čítající 177 číslovaných stran textu, včetně úvodních stran (obálka, prohlášení, poděkování), abstraktu, seznamu literatury, klíčových slov, seznamu zkratk a příloh. Vlastní text práce ve smyslu čl. 4 odst. 3 ve spojení s čl. 9 odst. 1 opatření děkana č. 7/2010 je obsažen na 134 stranách (str. 10-143), přičemž však jedna strana práce má více znaků než normostrana. Zvolenou problematiku lze považovat za aktuální vzhledem k rozšiřování této trestné činnosti, a to především ve spojitosti s rozvojem informačních technologií.

II. Obsah práce tvoří stručný úvod do problematiky komerčního sexuálního zneužívání dětí (dále jen „CSEC“), 5 kapitol, které jsou dále členěny, a závěr. Členění lze považovat za zdařilé, je přehledné, leč z hlediska logiky by bylo možno uvažovat o jiném seskupení kapitol (např. kapitola o prevenci a represi v ČR by mohla být závěrečnou).

Kapitola 1 obsahuje stručný historický exkurz, včetně zasazení problematiky CSEC do mezinárodních souvislostí. Dále se tato kapitola věnuje kriminologickým aspektům typu příčiny CSEC (vystihující popis problematiky), typy pachatelů (převzato z literatury), typy obětí (též převzato z literatury) a podoby fenoménu (zde jde o pouhý lapidární výčet). Závěrem této kapitoly jsou popsány tři základní formy CSEC, a to stručně, leč výstižně.

Kapitola 2 o ochraně dětí před CSEC v mezinárodních dokumentech podává ucelený přehled o mezinárodních aktivitách (OSN, MOP, Rada Evropy, EU). U vybraných dokumentů významnějšího rázu je uveden podrobnější popis jeho obsahu, ale postrádám např. popis kontrolních mechanismů dodržování závazků (kupříkladu u Úmluvy o právech dítěte je autorkou na str. 29 pouze konstatováno, že kontrolní mechanismy úmluvy jsou nedostatečné, aniž by byly jakkoli alespoň nastíněny). U některých dokumentů je uvedeno, zda k nim Česká republika přistoupila či je ratifikovala; závaznost pro Českou republiku by mohlo být uvedeno u všech smluv, případně by práce mohla být doplněna o informace, zda ČR podniká kroky k přistoupení k některým dokumentům či se o to v minulosti již pokusila. Velkým přínosem by bylo zjištění, zda došlo k dostatečnému promítnutí jednotlivých závazků do právního řádu ČR. U Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním (str. 37) autorka nezohledňuje v té době již téměř schválený zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Zmínky o některých mezinárodních dokumentech jsou nesystematicky v kapitole 3.2 o trestných činech postihujících CSEC.

Kapitola 3 obsahuje rozbor trestněprávní ochrany dětí dle trestního zákoníku. Vhodně jsou doplněna data ze statistických výstupů Policie ČR, Ministerstva spravedlnosti a Vězeňské služby ČR s upozorněním na vysokou latenci této trestné činnosti. Zajímavý je ilustrativní popis typologie pachatelů, jejich složení, průměrná délka trestního řízení či uložené sankce. Po kriminologické části následuje stěžejní část práce věnovaná aspektům trestního práva hmotného, u níž je po hlubších prostudování zřejmé, že se jedná spíše o kompilát dostupné literatury.

K vybraným tématům kapitoly 3 lze uvést následující.

Obecně lze dát autorce za pravdu, že by bylo vhodné rozšířit výčet alternativních trestů o tresty postihující majetek pachatele (do úvahy přicházejí peněžitý trest, propadnutí majetku a propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty) i na základní skutkové podstaty

vybraných trestných činů (§ 168, § 189, § 193, § 202 trestního zákoníku), poněvadž snadný zisk bývá motivem páčání této trestné činnosti. Nutno ovšem dodat, že autorka zcela opomíjí možnost ukládání peněžitého trestu i u těch trestných činů, u nichž to zvláštní část trestního zákoníku výslovně neuvádí (§ 53 odst. 2 trestního zákoníku). Dále je možné vytknout skutečnost, že část popisující jednotlivé znaky skutkových podstat vybraných trestných činů včetně výkladů použitých pojmů je mnohdy jednoznačně pouhou citací literatury, aniž by tato skutečnost byla řádně zaznamenána v poznámkovém aparátu tak, jak je uvedeno v prohlášení autorky. Například na str. 74 je vyjádřena domněnka o kvalifikaci pokusu spáchání trestného činu ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 3 písm. d) trestního zákoníku (vyjádřeno slovy „nejspíše by se jednalo o ...“), což z hlediska vědecké práce je nešťastná formulace, leč i komentář, ze kterého byla pasáž opsána (Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, str. 1768), neuvádí bližší a pregnantnější vyjádření tohoto problému.

S autorkou lze souhlasit v úvaze, že trestné činy svádění k pohlavnímu styku dle § 202 a beztrestnost dítěte dle § 203 trestního zákoníku by mohly být vzhledem k chráněnému objektu zařazeny do hlavy III (trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti) místo v hlavě IV (trestné činy proti rodině a dětem).

Diskusi lze vést též k názoru autorky ve věci navštěvování internetových stránek s dětskou pornografií, když by za trestné považovala jednání, při němž si uživatel sítě Internet prohlíží předmětné stránky opakovaně, a nekriminalizovala by nahodilé prohlížení dětské pornografie na Internetu.

U trestného činu výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií dle § 192 trestního zákoníku (str. 92) je autorkou konstatováno, že ustanovení § 117 trestního zákoníku o veřejném spáchání trestného činu se nepoužije, aniž by bylo vysvětleno proč.

Závěrečná pasáž kapitoly 3.2.3 o dětské pornografii se věnuje jiným otázkám, než jsou předchozí odstavce o dětské pornografii. Jelikož se jedná o obecné aspekty pro všechny trestné činy související s CSEC (trestnost přípravy, nepřekážení a neoznámení trestného činu, ukládání trestů, možnost podmíněného propuštění apod.), bylo by vhodné uvedené aspekty uvést v samostatné kapitole. K úvaze lze rovněž doporučit zvážení nezbytnosti některých obecných témat (např. o trestnosti přípravy či možnosti podmíněného propuštění), a to na úkor kvalitnějšího vědeckého pojednání u stěžejních témat.

Celá kapitola 3.3 o organizovaném zločinu s CSEC souvisí jen okrajově, proto by stačila jen zmínka o této souvislosti; obecný zjednodušený výklad o organizovaném zločinu, organizované zločinecké skupině, organizované skupině a spolupracujícím obviněným bez přímé souvztáznosti a aplikace (popsání významu) na problematiku CSEC je i v tomto případě uveden na úkor kvality ostatních kapitol věnujících se tématu práce. Navíc je jen letmo uveden vztah k trestným činům souvisejícím s CSEC, přičemž zdůvodnění zařazení těchto pasáží do posuzované práce (str. 105) lze považovat za chabé.

V kapitole 4 rigorozantka popisuje aktivity vlády ČR na poli ochrany dětí, prevence násilí na dětech apod. Podkapitola věnovaná represí je zaměřena na aktivity Ministerstva vnitra, resp. Policii ČR a Ministerstvo spravedlnosti, jakož i je zmíněn a Mezinárodní organizace kriminální policie ICPO-Interpol.

Kapitola 5 se věnuje popisu situace CSEC v České republice. Zajímavé a poučné jsou všechny tři dílčí podkapitoly věnované organizovanému zločinu (zejména pak pasáž o pyramidálním systému pasáctví a o třech organizovaných ganzích v Praze), počítačové kriminalitě a obchodování s dětmi a dětské prostituci. Ocenit lze zejména výstižný exkurz do počítačové kriminality. Diskutabilní je návrh na zlepšení možnosti odhalování a objasňování této kriminality v podobě zakotvení povinnosti poskytovatelů sítě a služeb Internet zálohovat data za účelem určení přístupu pachatele.

Poměrně dlouhý závěr je shrnutím celé práce v tom sledu, jak jsou sestaveny jednotlivé kapitoly, přičemž autorka shrnuje nejen nejvýznamnější momenty jednotlivých aspektů, ale též alespoň hodnotí, byť bez propracované argumentace, některé problémy související s CSEC. Dále shrnuje postatu jednotlivých trestných činů souvisejících s CSEC s uvedením rozdílu platné právní úpravy od úpravy předchozí (dle zákona č. 140/1961 Sb.). Přínosem je rovněž shrnutí všech návrhů de lege ferenda, a to i nad rámec předchozích kapitol (autorka např. navrhuje zřízení nezávislého orgánu zřízeného za účelem prosazování, ochraňování a monitorování prosazování práv dětí, přičemž je škoda, že tato myšlenka se neobjevuje v předchozím textu a není v práci blíže rozebrána a popsána a s konkrétnějšími návrhy).

III. Práci považuji za standardní, s výhradami uvedenými výše. Dále lze vytknout chybné citování literatury (nikoli dle normy ISO 690/2011). Seznam literatury je poměrný bohatý, avšak zcela absentuje literatura zahraniční (pouze v poznámkovém aparátu jsou uvedeny dva odkazy na zahraniční literaturu), což by bylo žádoucí s ohledem na celkový popis problematiky a jeho mezinárodní význam a souvislost. Ač je rukopis uzavřen k datu 1. prosince 2011, určitým nedostatkem je chybějící výklad úpravy zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který v té době byl již v závěru legislativního procesu. Rovněž tabulky uvedené v příloze neobsahují aktuální data, byť v době uzavření rukopisy byly již známy.

Názory autorky prezentované v práci odpovídají dostupné literatuře, kterou však cituje v omezené míře (práce sice obsahuje 162 poznámek pod čarou, avšak řada z nich je doprovodným textem). Celkově je patrné, že se rigorozantka problematice pozorně věnovala a ve zpracovávané problematice se orientuje, avšak chybí její praktické zkušenosti a praktický pohled na věc. Autorka víceméně popisuje současný stav, na vybraných místech komentuje současnou právní úpravu včetně úvah de lege ferenda. Práci lze z formálního hlediska považovat za snahu o komplexní pojednání o problematice, byť je na řadě míst pouze popisná.

Stylisticky a jazykově je práce na velmi dobré úrovni, neobsahuje ani závažné písařské chyby. Vytknout lze snad jen občasnou špatnou interpunkci ve větě, z hlediska gramatiky psaní Ministerstva vnitra s malým „m“ (např. na str. 116) či „dobyť“ mobilu na str. 124. Nešvarem je též špatné používání vztažných příslovcí na počátcích vedlejších vět.

IV. Otázky a náměty k obhajobě:

Uved'te svůj návrh de lege ferenda ve věci povolení prostituce, resp. se vyjádřete k myšlence regulace prostituce ve veřejných domech (včetně otázky povinných zdravotních prohlídek a placení daní) a absolutnímu zákazu prostituce na jiných místech. Především však objasněte, jak by toto opatření mohlo omezit sexuální zneužívání dětí.

V. Závěrem lze konstatovat, že předložená práce **splňuje obsahové a formální požadavky kladené na rigorózní práce** (s výše uvedenými výhradami), a proto ji **doporučuji k ústní obhajobě.**

V Praze dne 17. září 2012

doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.